

Stand van zaken en perspectieven op de arbeidsmarkt in België en in de gewesten

Steven Vanackere

8 juli 2021

Hoge Raad voor de Werkgelegenheid

<https://hrw.belgie.be/nl>

De Hoge Raad voor de Werkgelegenheid

- **Samengesteld uit arbeidsmarktdeskundigen** uit de academische wereld, de overheidsinstellingen, de overheidsdiensten voor arbeidsbemiddeling en de private sector
- **Ze worden benoemd op persoonlijke titel**, en worden aangewezen op voordracht van de federale minister van Werk en van de regeringen van de drie gewesten en de Duitstalige Gemeenschap
- **Door die samenstelling vormt de Raad een uniek platform voor dialoog en uitwisseling van ideeën tussen het federale niveau en de gewesten en gemeenschappen**

Opdrachten van de Raad

- **Het werkgelegenheidsbeleid volgen** en voorstellen ter bevordering van de banencreatie onderzoeken
- **Onafhankelijke en vernieuwende beargumenteerde analyses uitvoeren** over de vroegere en huidige situatie op de arbeidsmarkt en over de toekomstige behoeften, teneinde de werking ervan te optimaliseren
- Zo concreet mogelijke en realiseerbare **aanbevelingen formuleren** over maatregelen ter bevordering van de werkgelegenheid die rekening houden met het algemeen belang en met de specifieke kenmerken van de regionale arbeidsmarkten

De publicaties van de Raad

- **Stand van zaken en perspectieven op de arbeidsmarkt in België en in de gewesten**
 - Elk jaar aan het begin van de zomer
- **Thematische verslagen over een specifieke problematiek**
 - 2018: Immigranten geboren buiten de EU op de Belgische arbeidsmarkt
 - 2019: Meer actieven voor een welvarende en inclusieve economie
 - 2020: Welke positie hebben de laaggeschoolden op de arbeidsmarkt in België?
 - **Nog te verschijnen in 2021: De permanente beroepsopleiding in de onderneming: investeren in de toekomst**
- **'Adviezen' over specifieke vragen**
 - 2014: Advies over het verband tussen loon en anciënniteit
 - 2019: Advies over de tendensen en de voorwaarden van de ontwikkeling van de zelfstandige arbeid

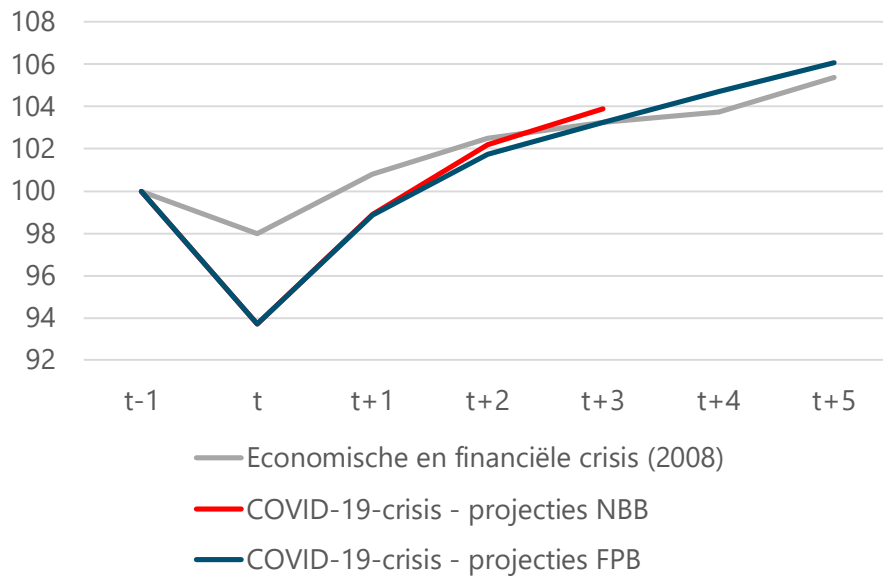

Synthese van de
ontwikkelingen op de
arbeidsmarkt

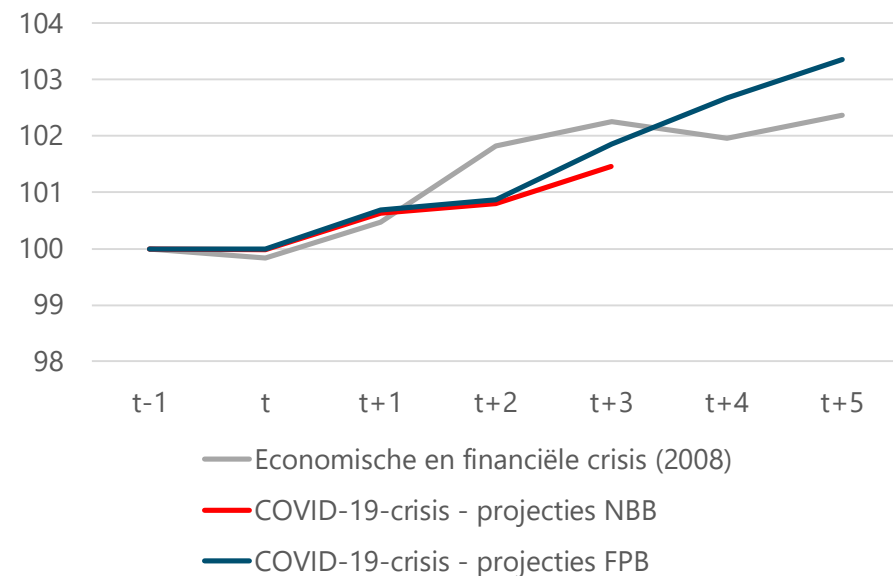
COVID-19, een ongekenne schok van een andere aard dan de economische en financiële crisis van 2008

(indices, jaar voorafgaand aan de schok = 100)

Bedrijvigheid (bbp)

Werkgelegenheid

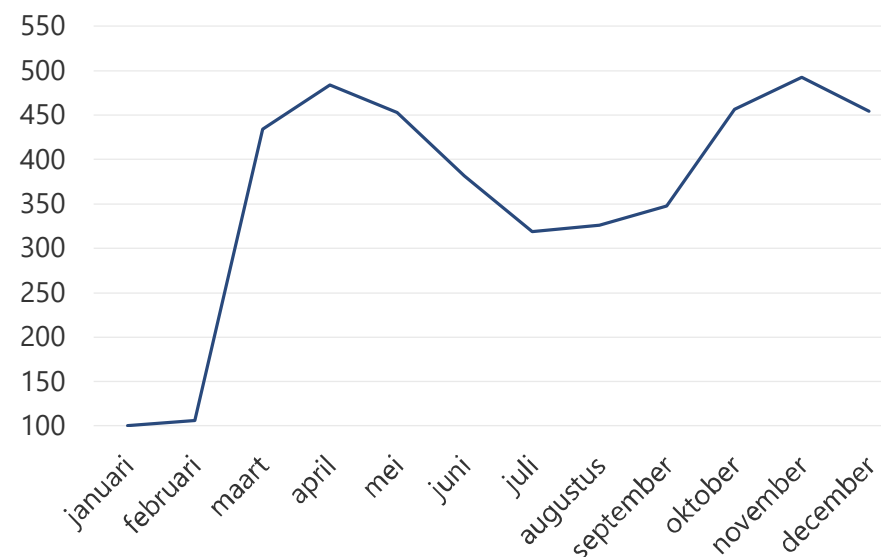

Bronnen: FPB, NBB, INR.

Waar mogelijk werd massaal getelewerkt

- **Het aantal telewerkers nam tijdens de lockdowns fors toe en blijft hoog**
- **Een mogelijkheid in bepaalde sectoren...**
 - Informatie en communicatie
 - Financiële activiteiten en verzekeringen
 - Exploitatie van en handel in onroerend goed
 - Vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten
 - ...
- **...en voor bepaalde beroepen**
 - Directeurs, kaderleden
 - Intellectuele en wetenschappelijke beroepen

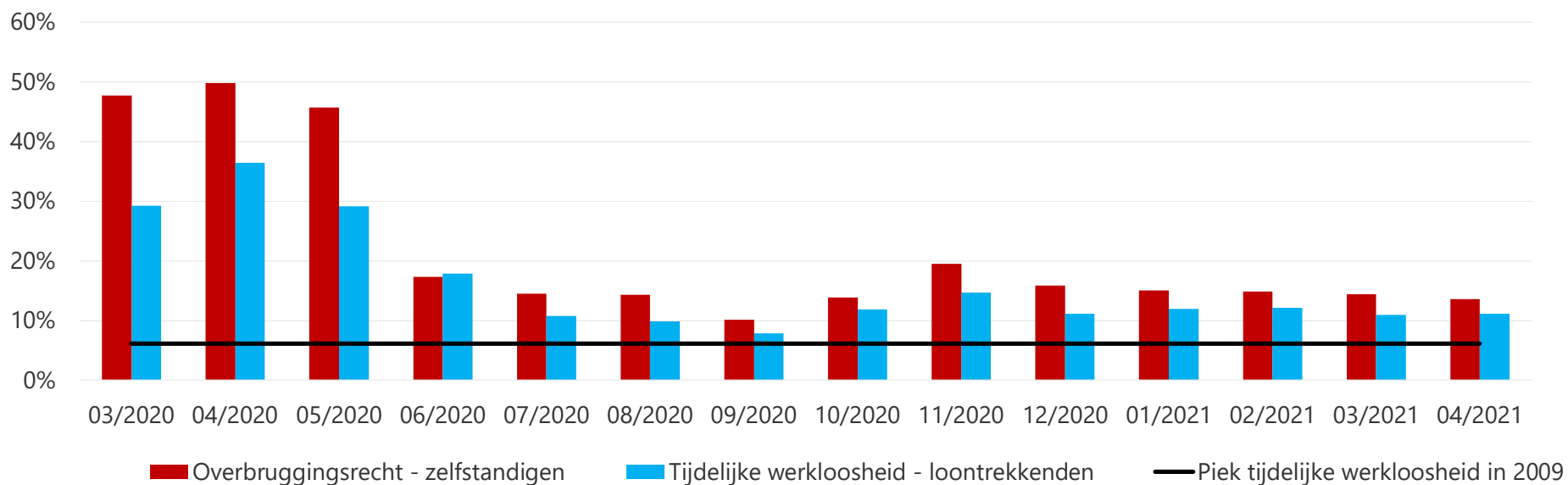
Index van het aantal telewerkers

Bron: FOD WASO op basis van gegevens van Acerta, SD Worx en Securex.

Ongekend beroep op tijdelijke werkloosheid en overbruggingsrecht

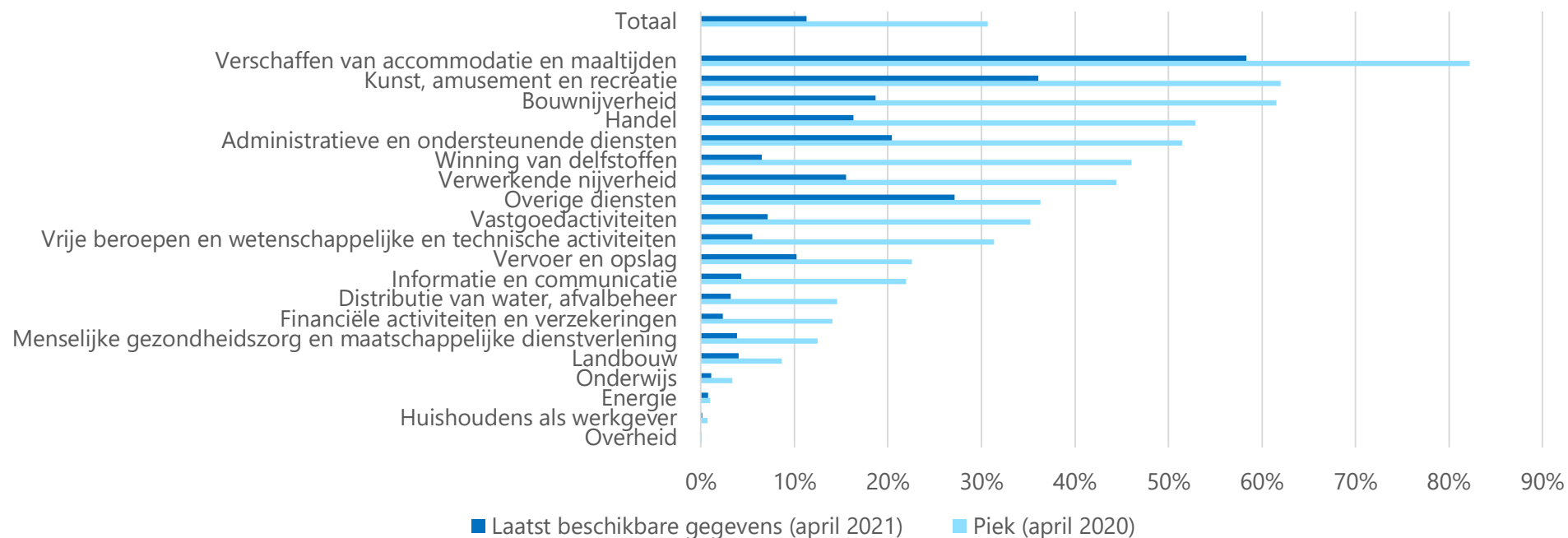
In percentage van de overeenstemmende werkgelegenheid

Bronnen: RVA, FOD Sociale Zekerheid.

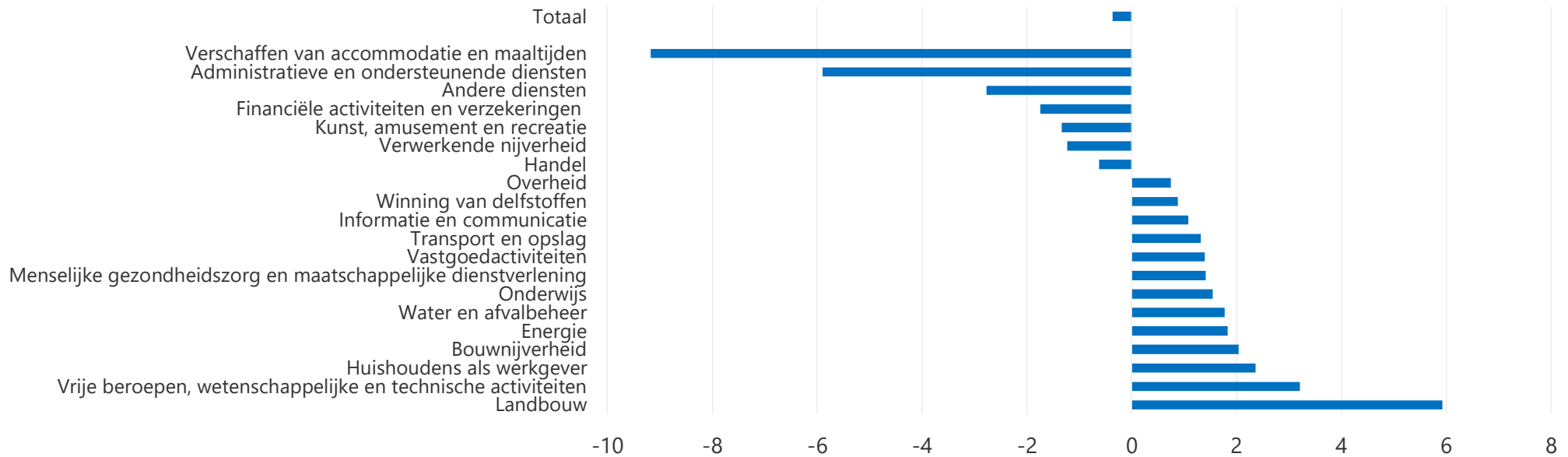
Het beroep op tijdelijke werkloosheid varieerde sterk van bedrijfstak tot bedrijfstak

Aanvragen in procenten van loontrekkende werkgelegenheid in 2020

In bepaalde bedrijfstakken was het banenverlies bijgevolg groter

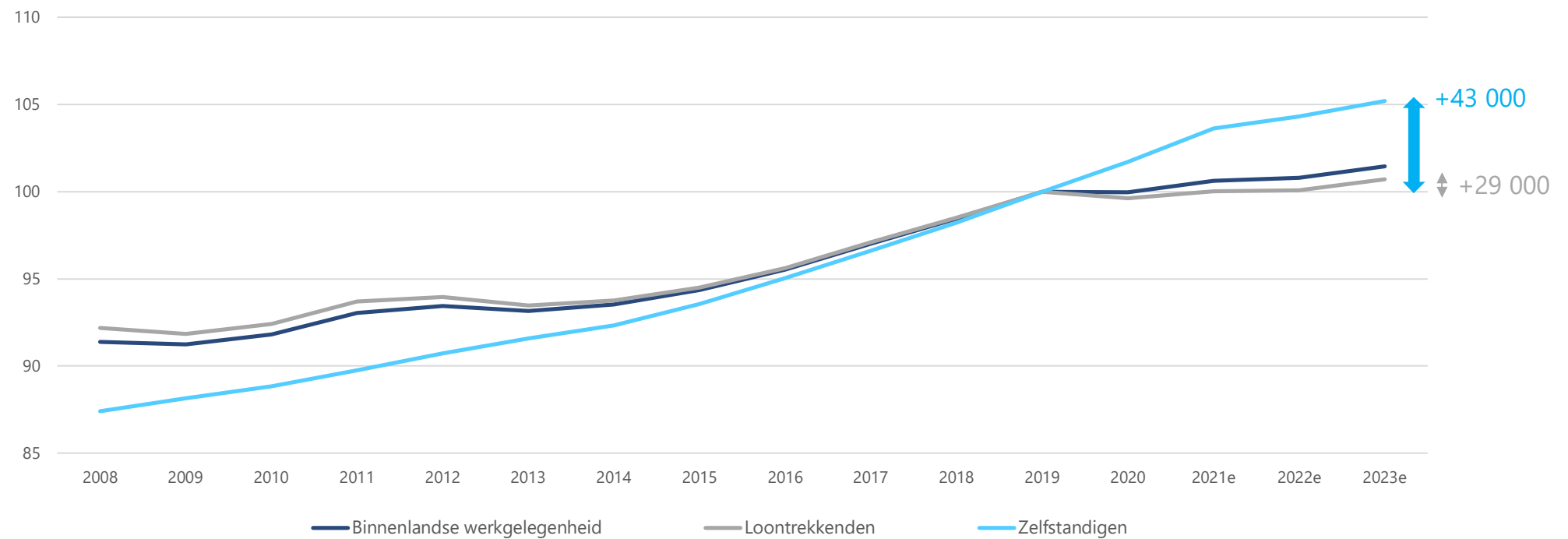
Loontrekkende werkgelegenheid per bedrijfstak, 2020, veranderingspercentage t.o.v. 2019

Bron: INR.

Zelfstandigen: een dynamiek die nauwelijks werd afgeremd door de crisis en die de werkgelegenheidsgroei ondersteunt

(indices, aantal werknemers in 2019 = 100)

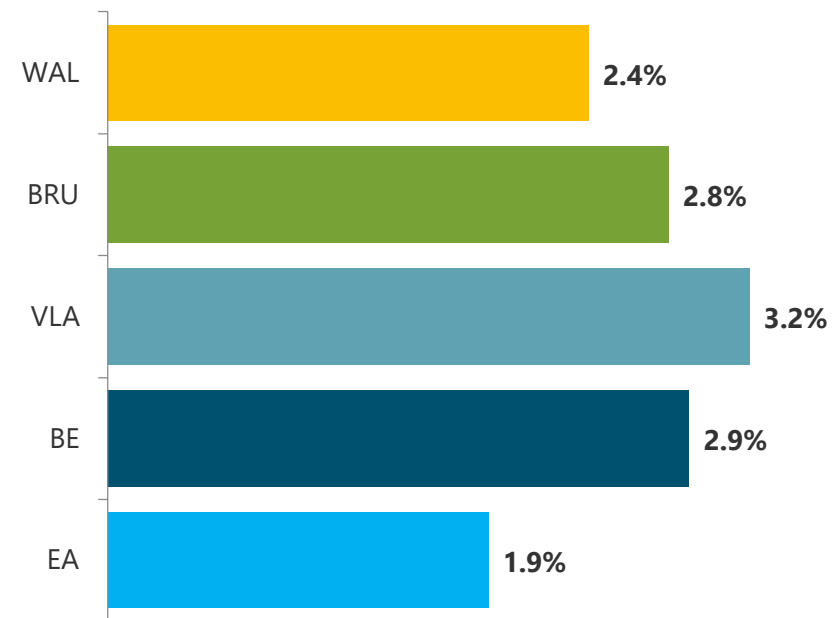

Bronnen: INR, NBB.

Het aantal vacatures blijft groot en dit in de drie gewesten

De vacaturegraad is nog steeds hoger dan het gemiddelde van het eurogebied

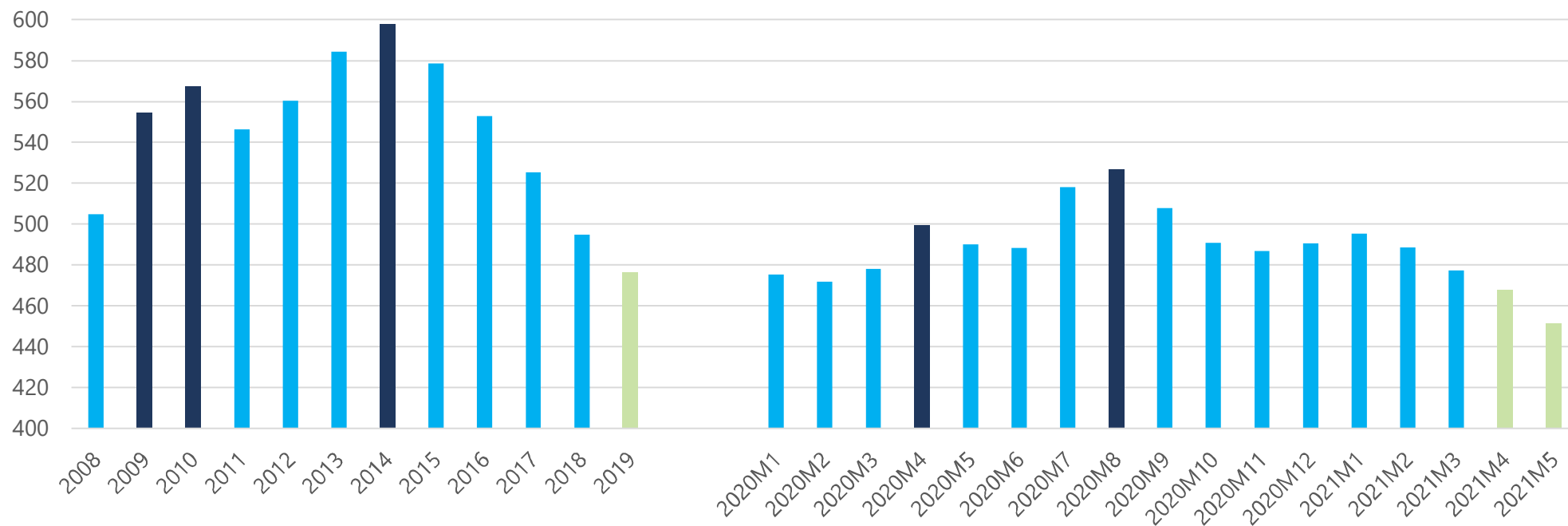
- De spanningen zijn aanwezig in de drie gewesten en zijn intenser in Vlaanderen
- De meest betrokken bedrijfstakken zijn
 - Informatie en communicatie (6,4 %),
 - Vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten (5,4 %)
 - Bouwnijverheid (4,2 %)

Bronnen: Eurostat, Statbel (gegevens 2020K4).

De werkloosheid steeg aan het begin van de crisis maar keerde terug naar een niveau onder het gemiddelde van 2019

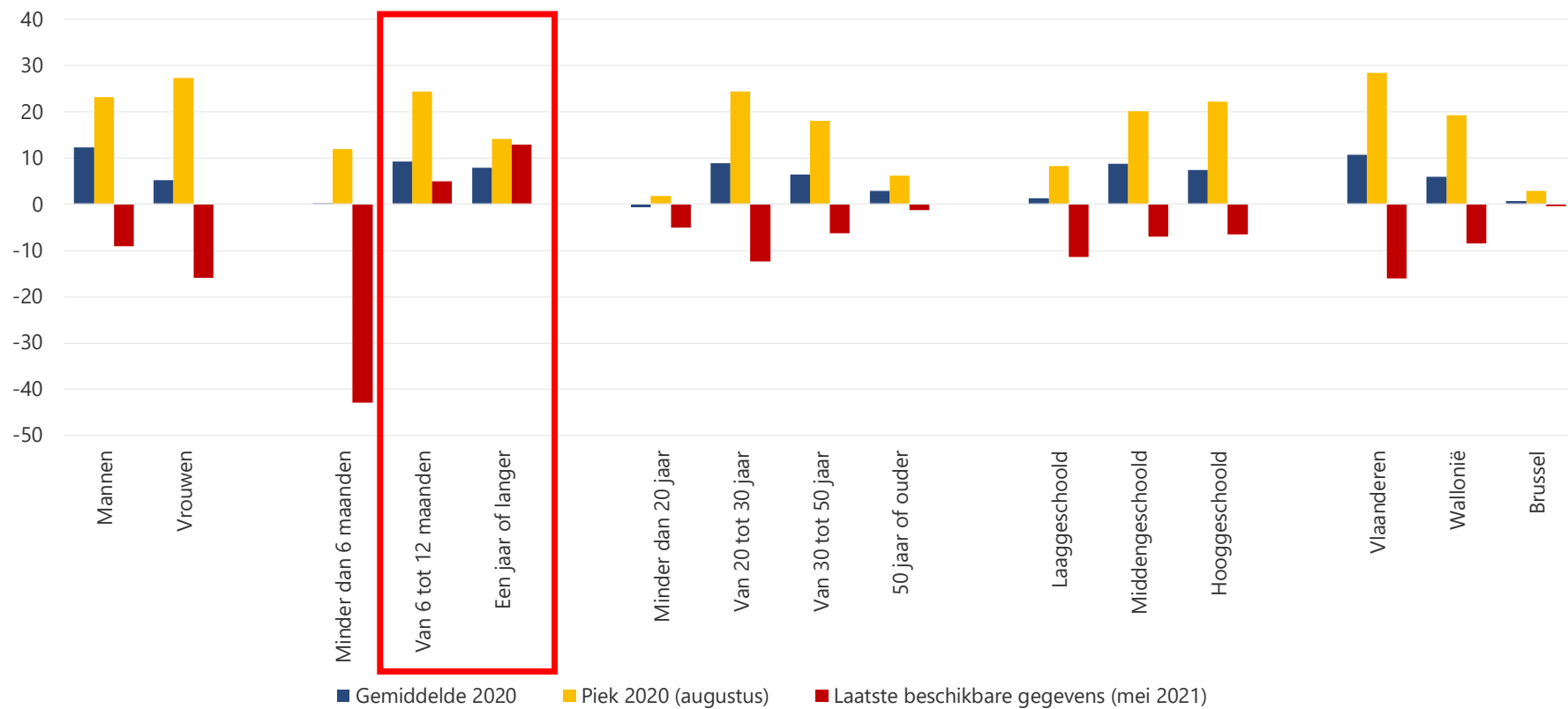
Aantal niet-werkende werkzoekenden (in duizenden)

Bron: RVA.

De langdurige werkloosheid nam toe

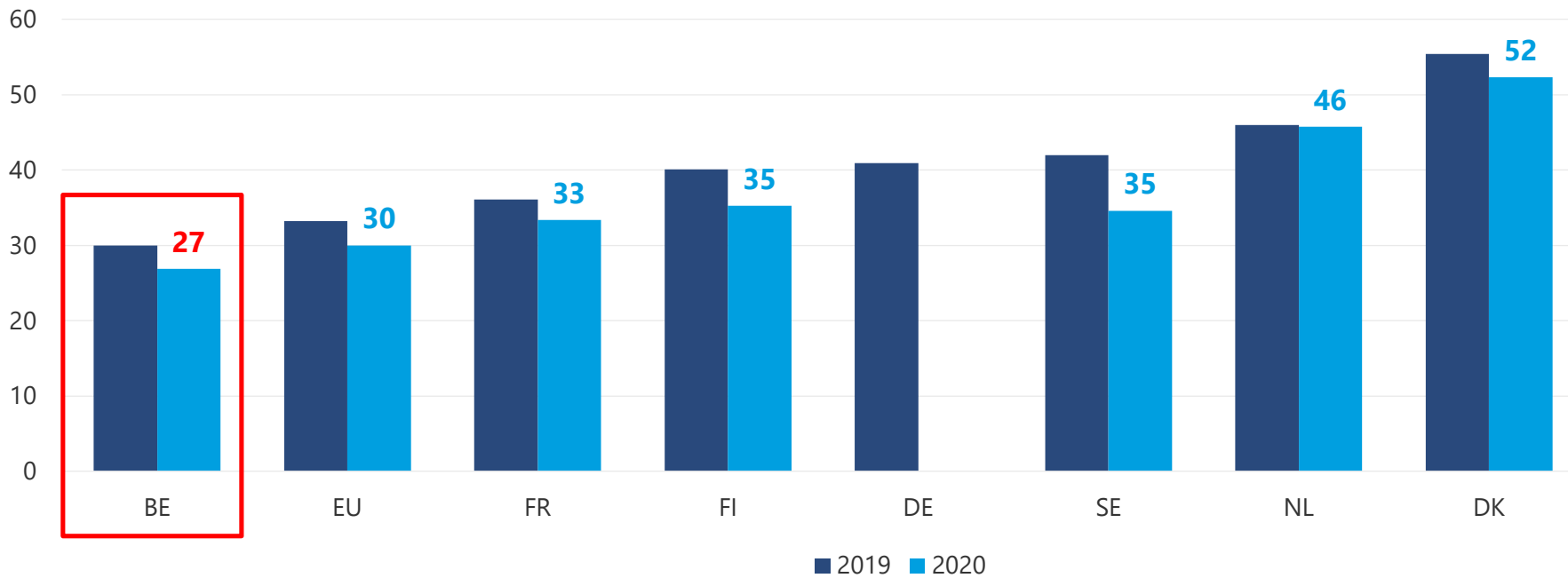
Verandering in duizenden personen ten opzichte van het gemiddelde van 2019

Bron: RVA.

De transities van werkloosheid naar werk zijn echter gering

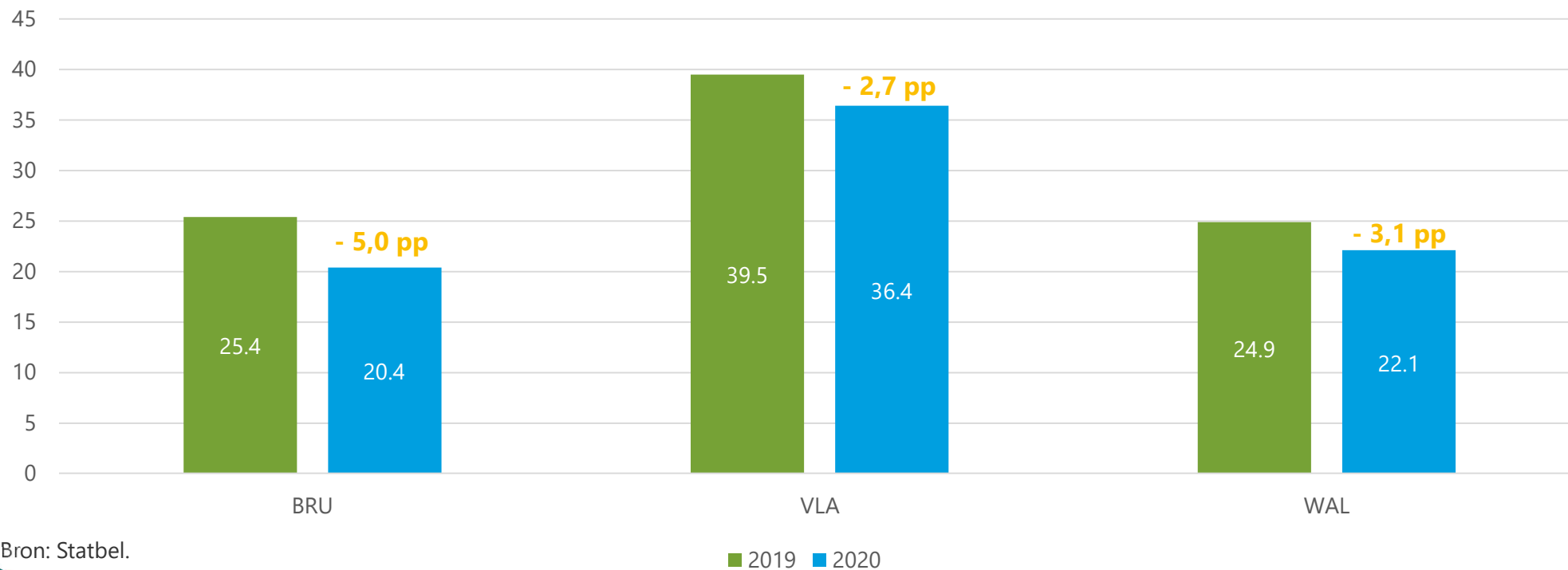
Transities naar werk van personen die een jaar eerder werkloos waren, in %

Bronnen: Eurostat, Statbel.

Regionale verschillen in economisch weefsel zorgen ervoor dat vooral Brusselse werklozen moeilijker aan de slag konden in 2020

Aandeel van de werklozen in jaar t-1 dat aan het werk is in jaar t, in %

Bron: Statbel.

Bepaalde groepen op de arbeidsmarkt zijn immers veel harder getroffen door de crisis

Tijdelijke arbeidscontracten

Financieel kwetsbaardere profielen

Jongeren

Laag- en middengediplomden

Geboren buiten de EU

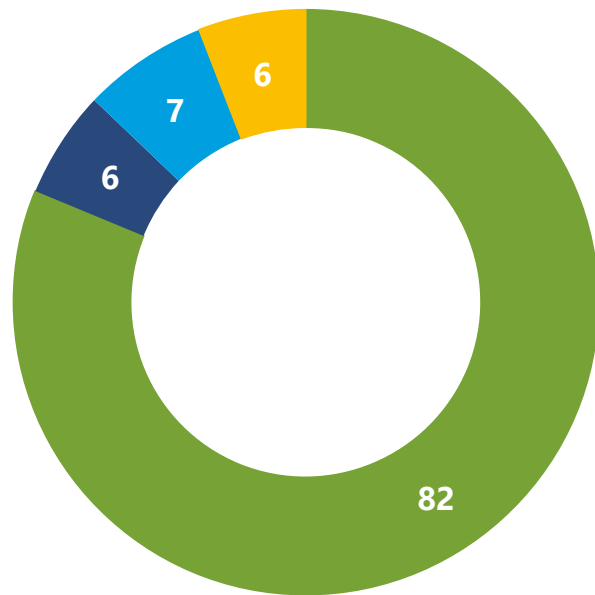
Atypische crisis: vrouwen zijn zwaarder getroffen dan bij een 'klassieke crisis'

- Traditioneel gaan er vooral jobs verloren in conjunctuurgevoelige sectoren en minder in de dienstensectoren
- De verhouding man/vrouw is veel evenwichtiger in de zwaarst getroffen branches
- De zorg voor de kinderen tijdens sluiting van de scholen kwam hoofdzakelijk bij vrouwen terecht

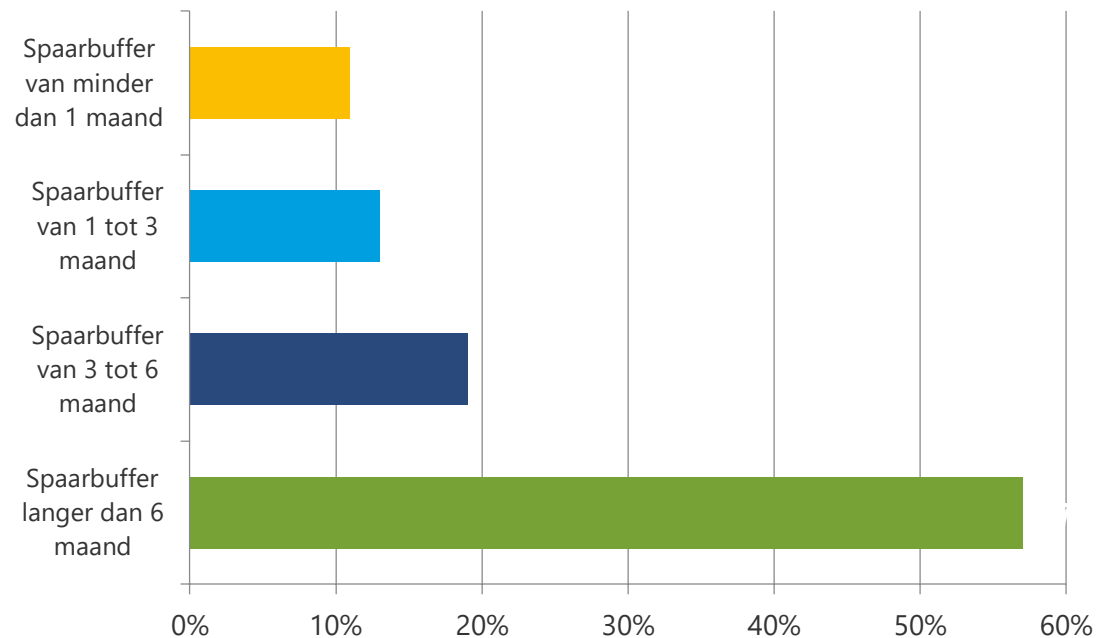
Bijna geen impact op het inkomen van de huishoudens op globaal niveau, maar toch financiële moeilijkheden voor een deel van de bevolking

Inkomensverlies als gevolg van COVID-19
(in %, juni 2021)

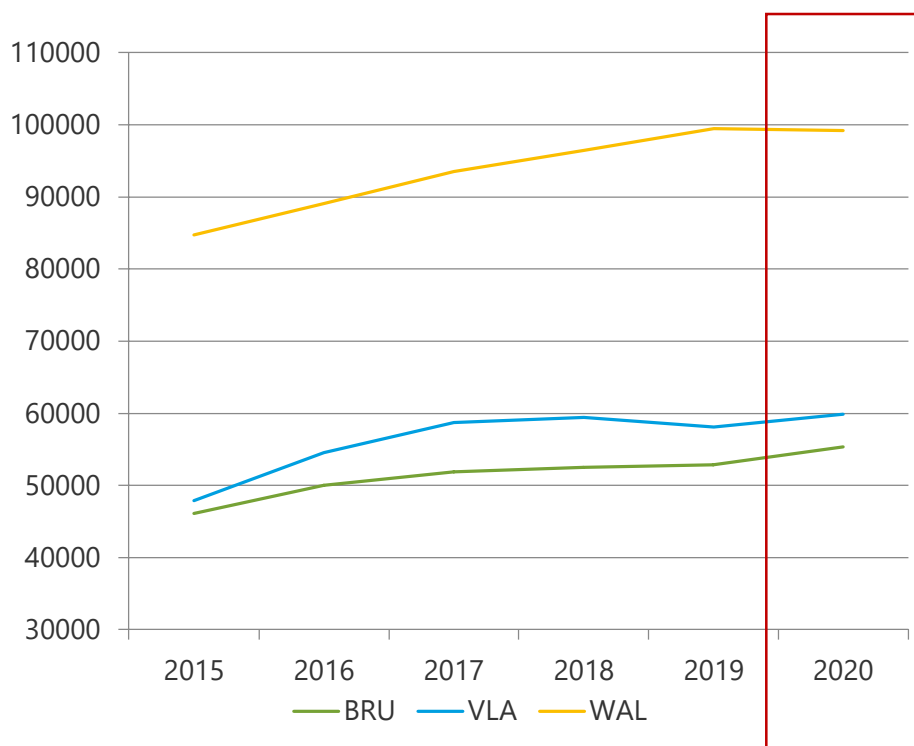
■ Geen inkomensverlies ■ Inkomensverlies < 10%
■ Inkomensverlies tussen 10% en 30% ■ Inkomensverlies > 30%

Beschikbare spaarbuffer om het inkomensverlies op te vangen
(in %, juni 2021)

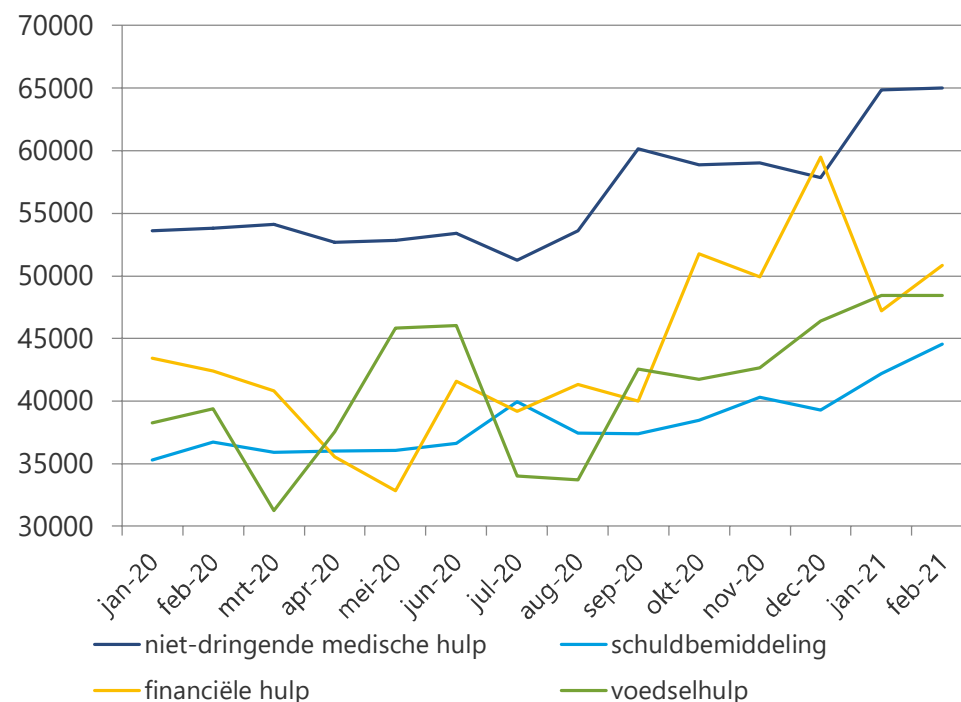

Er is dan ook een duidelijke stijging van het aantal mensen dat een beroep heeft gedaan op steun verleend door OCWM's

Aantal begunstigen van het leefloon

Aantal begunstigen andere maatschappelijke hulp

Bron: Enquête sociale impact van COVID-19 (POD MI).

Bron: Administratieve gegevens POD MI.

Demografische gevolgen

Groeivertraging van de bevolking op arbeidsleeftijd als gevolg van de terugval van het migratiesaldo

- -50 % in 2020
- -25 % in 2021
- Slechts gedeeltelijke inhaalbeweging in de komende jaren

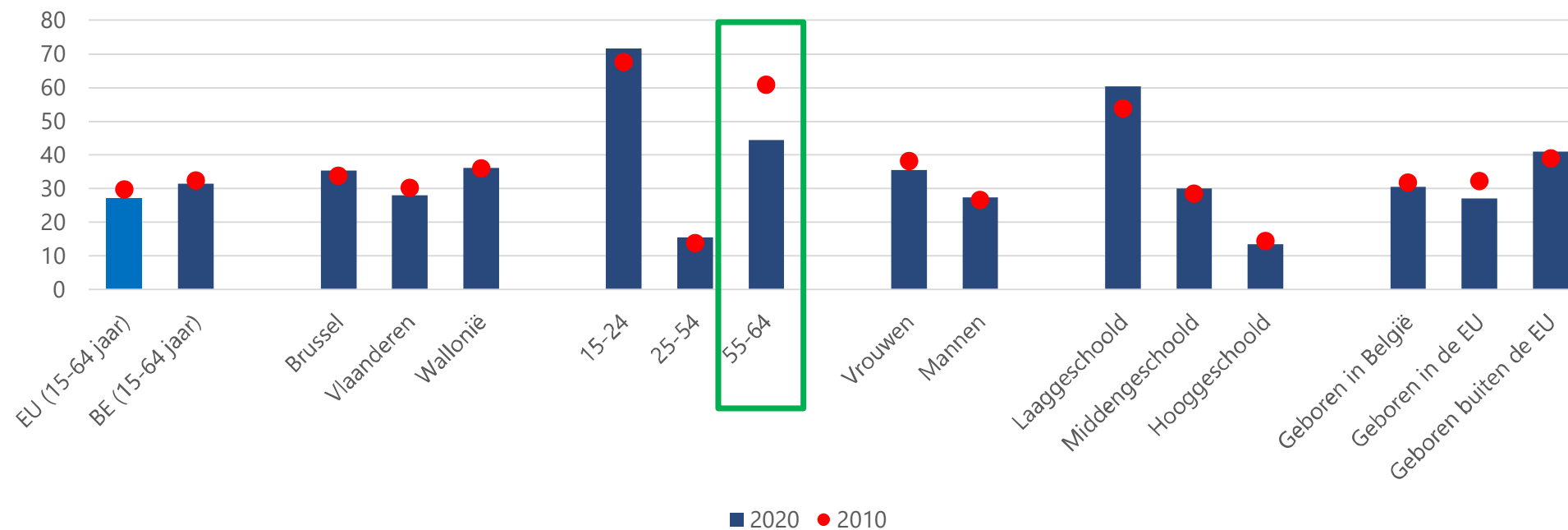
De crisis had een negatief effect op het welzijn en de mentale gezondheid

- Toegenomen risico op **absenteïsme** of **invaliditeit**
 - Stijging van het aantal **burnouts** (vooral bij vrouwen en de 30-39-jarigen)
 - Moeilijkere terugkeer naar het werk voor wie al met een **depressie** kampte
-
- Sterke daling van de welzijnsindicator (FPB)
 - Veel grotere weerslag dan die van de financiële crisis

De inactiviteit blijft hoog en is in 10 jaar tijd niet verbeterd, behalve voor de 55-plussers

Inactiviteitsgraad in percentage van de overeenstemmende bevolking van 15 tot 64 jaar

■ 2020 ● 2010

Bronnen: Eurostat, Statbel.

**Aanbevelingen voor een
inclusief herstel dat rijk
is aan werkgelegenheid**

Lessen trekken uit de crisis... om de toekomst voor te bereiden

➤ De successen:

- Reactie- en aanpassingsvermogen van ALLE actoren
- Sociale bescherming
- Arbeidsorganisatie
- Digitalisering

➤ De herontdekkingen:

- Essentiële beroepen
- Sociale zekerheid van de 'atypische' werknemers

➤ De andere... moeten worden vastgesteld op basis van een onafhankelijke evaluatie

<

Een werkgelegenheidsbeleid afgestemd op de uitdagingen
om het herstel te doen slagen

De 3T's

Timely

Targeted

Temporary

De uitdagingen

➤ Beter voldoen aan de behoeften aan arbeidskrachten op een meer transitionele arbeidsmarkt

- Werkzoekenden activeren
- Inzetten op permanente opleiding
- De professionele statuten beheren gedurende de loopbaan

➤ De kwaliteit van de banen en de sociale bescherming van de nieuwe arbeidsvormen waarborgen

- Telewerk
- Platformbanen

➤ Investeren in menselijk kapitaal

- Digitale competenties
- Wetenschappelijke en technische richtingen

Na het herstel, het groeipotentieel versterken, alle middelen mobiliseren en een inclusieve arbeidsmarkt tot stand brengen

Plan voor Herstel en Veerkracht

- Investeren om de economie te herlanceren en de digitale en ecologische transitie in te zetten
- De voorwaarden creëren voor een groei die banen creëert

Draagt bij aan de doelstelling van een werkgelegenheidsgraad van 80 % in 2030...

...waarvoor met name de arbeidsmarktparticipatie van zogenaamde risicogroepen moet worden vergroot

Werkgelegenheidsgraad in 2020 (70 % voor de 20-64-jarigen)		
Laaggeschoolden (45,6 %)	Vrouwen (65,9 %)	Personen geboren buiten de EU (40,1 %)
60-64-jarigen (34,3 %)		Personen met een handicap (24 %)

Stand van zaken en perspectieven op de arbeidsmarkt in België en in de Gewesten

Steven Vanackere

8 juli 2021

Hoge Raad voor de Werkgelegenheid

<https://hrw.belgie.be/nl>

Glossarium

➤ **Werkgelegenheidsgraad: 70 % in 2020**

- Werkenden (loontrekkenden en zelfstandigen) in procenten van de bevolking van 20 tot 64 jaar (op basis van de gegevens uit de enquêtes naar de arbeidskrachten, Statbel)

➤ **Werkloosheidsgraad: 5,6% in 2020**

- Werkzoekenden in procenten van de beroepsbevolking (aan het werk en werkloos) van 15 tot 64 jaar (op basis van de gegevens uit de enquêtes naar de arbeidskrachten, Statbel)

➤ **Participatiegraad: 68,6 % in 2020**

- Werkenden en werklozen in procenten van de bevolking van 15 tot 64 jaar (op basis van de gegevens uit de enquêtes naar de arbeidskrachten, Statbel)

➤ **Inactiviteitsgraad: 31,4 % in 2020**

- Niet op de arbeidsmarkt aanwezige personen (die noch werken noch op zoek zijn naar werk) in procenten van de bevolking van 15 tot 64 jaar (op basis van de gegevens uit de enquêtes naar de arbeidskrachten, Statbel)
- Mathematisch gezien is de inactiviteitsgraad het complement van de participatiegraad (de som van beide bestrijkt 100% van de bevolking van 15 tot 64 jaar)